

tossal conreuat a margenades; i en el nom dels *Bāni 'l-madraq* podem entendre 'els homes del conreu per marges'.

Potser hi hagué encara altres deixes toponímiques d'aquesta base en aqueixa zona —si bé això ja és força més insegur. Tanmateix potser *Madara* de Monòver (xxxvi, 82.17) pogué resultar també del plural *madāriġ* en aquells sentits d'«escala de pedra» o de 'mota contra les inundacions' (si no és *madār* 'centre', altre ètímon en què jo havia pensat). I *Almarra* pda. de Castalla (xxxv, 180.17), en la qual segons Madoz hi ha una ermita de Loreto ja construïda el 1717, podria resultar de *Al-mādraġ* com el nom del Tossal, si bé amb l'accentuació inicial conforme a la norma clàssica, i assimilació en el nexa *-dr-* com en el cas de *Benimarraix*. Reconec que amb aquests ja ens hem ficat en terreny ben llenguable.

¹ Suposo que *l'Almadrac* que vaig anotar en l'enq. d'aquest poble, xxxv, 130.18, era malentès d'algú; si bé això aconsella fer una reserva a aquesta etimologia: car és cert que també podríem pensar en un ètímon com el d'*Almatrac* (veg. infra) o *madrab* «ladrillar, tejar» (*DECH* I, 182b10).

Almadrava, per a l'enginy de pesca, que documentem com a NL a Roses i a Fornells de Men. *La Madrava*, *Sa Madrava* (xlv 186, xliv 37.7); veg. *DECat* s. v., per al sentit de bardissa, forra impenetrable, que trobo a Petrer (*La Madrava*, xxxvi, 33.19), i a Inca (xl, 45.19, Masc. 10G4), veg. *DECat* I, 209a56.4.

L'ALMADUM, *Torre de l'~*, talaia marítima cap a Peníscola (*DAG*). A Peníscola, també amb article, oït *tope de l'amadúm* (xxviii, 193.19); *Torre d'Almadum* (Mateu i Llopis, *P. Val.*, p. 54); «esas torres ribereñas de nuestro mar --- *Madum*, Cap-i-corp, Torrenostre, Torreblanca, Orpesa ---» Sánchez Adell, «Torres i Castillos en tierras de Castellón», monogr., CastPna. 1966, p. 54, amb gravat p. 8, en el qual posa una variant vulgar dissimilada *Badum*.

En nota de la meua monografia suggeria com etimologia un participi de l'arrel *d^{em}* 'apuntalar, -lar-se', poc desenrotllada en àrab, encara que no absent de l'hispano-àrab (també amb algun derivat en *PALC* i *RMA*); per suposar un *burġ al-mad^{um}*, participi d'aquest verb, en el sentit de 'torre apuntalada' (admetent que fos per haver amenaçat ruïna), caldria que s'hagués usat en forma I, i *RMA* només el registra en les formes v i II, s. v. *fulcire* (part. *mud^{um}* am).

La satisfactòria, però, és l'etim. que vaig indicar en el *DECat* (I, 210b45-50), car el fet de dur article és indicatiu que fou quasi un apellatiu, i degué significar 'fort de vigilància, amb guarnició fixa': en efecte, aquesta costa estigué constantment amenaçada de desembarcs turcs o de corsaris, algerians, i moros tots; en efecte *madūm* significa 'permanent', segons Boqtor i Dozy (*Suppl.* I, 478a); i l'arrel *dum* sí que és fecunda i general en àrab, i ben representada en l'àrab d'Espanya. En el *RMA*: «*dawām*: durare», p. 357; «durare --- *mudīm* i *mudām*» (358), *dawmī* «palma qui operatur»,

p. 508.6. En *PALC*: «durable cosa: *dēim*, cosa para sempre», «duración, sin comienzo ni fin: *degūēm*» 208a13, 16; «perenal: *dāim*» 347b26.

L'Almaent, important pda. de muntanya, de Xixona (J. G. M., 1936), també en l'enq. meua de 1963, xxxv, 90.6. Àr. *ma^{ad}dīn*, d'on prové el nom de les mines famoses d'*Almadén*; i el significat hispano-àrab era en general «criadero de cualquier cosa, mina» *PALC*; no hi hauria base semàntica ni topogràfica per partir de *al-madīn* 'les ciutats'.

ALMAFA, Santa Maria d'~, esgl. dins la ciutat de Balaguer, doc. 1313 (*BABL* XII, 522, suposo ben accentuat). Deu tenir el mateix origen el nom de pda. *L'Almafa* que recullo a Polop (xxxiv, 190.5). Tots dos poden partir de l'àr. *mabīa^c* 'camí fressat, camí ral'. L'estructura del mot àrab es prestava tant a l'accentuació clàssica en la vocal inicial, com a un accent en la síl·laba final, segons el desplaçament que era comú en vulgar hispano-àrab en els mots en *-a* + consonant; doncs, *Almāfīa* o *Almafīā* reduït a *Almafa*, *-fā*. L'arrel *bī^c* significava, en general, 'estendre's, aïçar-se', especialment 'estendre's per terra', d'on el significat de «chemin frayé, large», *RMA*: *mabīa^c* «via» (626).

Almafar, V. *Almafrà*

ALMAFRÀ, l'

Nom de dues partides assenyalades, una en el terme de Benidorm, l'altra 40 k. més a l'O. (ja a fora del bisbat de València) en el terme de Petrer (xxxv 111.11, xxxvi 53.7).

M'inclino a creure que vénen d'un mot de l'arrel *fr^c*, molt fecunda i descabdellada en l'àrab comú, hispànic i de tots temps, amb els sentits de 'pujar', 'ramificar-se, produir brancam', 'esdevenir el cap', i com a subst. 'capdamunt d'un arbre, branca': tant en el sentit de 'pujar' com en el de «branch or top of a tree» figuren a l'Alcorà (Penrice, 109b); i en els altres sentits és general a l'Àfrica i pertot (Dozy, *Suppl.* II, 256b; Lane 2378-81; Beaussier); també a Espanya: en *RMA*: *ramus*, frondes, exemplum», 154a; «frondere, 399, ramus, 552, exemplatum 374»; *PALC*: «rama, ramo de árbol *fāra^c*». El verb, en el sentit de «produire des rameaux», «frondere», és ben conegut en II i v forma (*RMA*), i Belot el dóna com a vulgar i d'acc. varies en la IV forma. Podríem partir, doncs, del part. *mufārra^c* en el sentit de '(lloc) frondós', en forma vulgar *mafarra^c*, puix que l'hispano-àrab confonia *ma-* amb *mu-* (V. l'article *Almacelles*) admetent que accentuat vulgarment a la final en àrab hispànic, s'hagués contret fonèticament en **Al-Mafrā^c*.

Encara que aquesta contracció seria de tipus poc corrent, el que més indueix a aquesta etimologia és que alhora ens explicaria un nom *Almafar*, molt documentat des d'antic a les costes de Garraf o Olèrdola,